

Chronologisch overzicht van voor het WODC-rapport 'De staat van bestuur van Aruba' (Onderzoek en beleid 297) geraadpleegde rapporten over de kwaliteit van bestuur en rechtshandhaving: achtergrond, inhoud en kernbevindingen.

Dit overzicht geeft een globaal beeld van de inhoud en bevindingen van belangrijke rapportages met betrekking tot de staat van bestuur en rechtshandhaving in Aruba over de afgelopen vijftien jaar (1996-heden). De in het overzicht vermelde publicaties zijn op kernpunten zeer beknopt samengevat. Voor de volledige en oorspronkelijke informatie zij verwezen naar de originele bronnen (jaartallen en referenties in de linkerkolom). In de genoemde periode zijn (veel) meer publicaties over bestuur en rechtshandhaving in Aruba verschenen dan weergegeven. Omdat de rapporten niet altijd traceerbaar, te specifiek of vertrouwelijk waren, zijn deze niet opgenomen. Het overzicht bevat voorts alleen publicaties door derden (commissies, werkgroepen, onderzoeksinstaties), geen voortgangsrapportages door onderzochte actoren zelf.

Titel	Auteurs, achtergronden	Hoofdvragen en/of doelstelling	Aanpak en verantwoording	Kernbevindingen
1996				
Commissie Van Lennep, <i>Schuld of toekomst</i> (januari)	Rapport van de tripartiete commissie schuldenproblematiek Nederlandse Antillen en Aruba.	Taak: binnen zes maanden een analyse maken van – de schulden en tevens – aandacht te schenken aan oplossingsrichtingen voor de beheersbaarheid van die schulden op – korte en lange termijn.		Aanbevelingen ten aanzien van: afslanking van het overheidsapparaat, modernisering van het belastingstelsel, invoering van indirecte belastingen, implementeren van wetgeving inzake melding ongebruikelijke transacties, flexibilisering van de arbeidsmarkt, afbouwen van marktprotectie en privatisering van overheidsbedrijven. Van Lennep spreekt onder andere over een 'sluitende totale dienst' (exclusief aflossingen) → financieringstekort = 0. Het te lenen bedrag in enig jaar mag dus niet meer bedragen dan de aflossingen. Dit houdt in stabilisatie van de nominale schuld (onder voorbehoud van valutaschommelingen).
1997				
<i>Rapport van de gemengde commissie Import/export van contant geld</i>	Gemengde commissie met o.a. leden van de Nederlandse Bank en de Centrale Bank Aruba. Voorzitter is directeur Belastingen Aruba.	Het algemeen verschijnsel onderzoeken van het in en uit Aruba gaan van contant geld. Er zijn geen specifieke zaken of geldstromen onderzocht. Het doel is om aanbevelingen te doen, eventueel ten behoeve van verbeterde regelgeving.	De commissie heeft vergaderd vanaf januari 1997. Er is een 'fact finding mission' geweest naar Miami en Washington, waarbij relevante instanties (State Department, FinCen – het Financial Crime Enforcement Network, URS, US Customs, Justice department) bezocht zijn. FinCen is om nadere uitleg van cijfers gevraagd.	Analyse van push- en pullfactoren. Pull: Aruba's ligging biedt mogelijkheden om illegale gelden door te sluisen; Push: preventieve maatregelen elders. Er zit een discrepantie tussen 'douane-cijfers' (fysieke transacties) en de CBA betalingsbalanscijfers (geldtransacties). Nadere aandacht hiervoor is nodig. De MOT bestaat reeds, evenals een strafbaarstelling witwassen, maar volgens de commissie schort het nog aan handhaving en naleving. Belangrijkste aanbeveling is een meldplicht (net als in de USA) voor in- en uitvoer van bedragen groter dan Afl. 10.000. Deze aanbeveling is in lijn met het rapport Van Lennep en de gemengde Commissie Vrije Zone. De meldplicht afdwingbaar moeten zijn met een boete en geëvalueerd moeten worden. Internationale samenwerking is volgens de commissie onontbeerlijk.
<i>Rapport van de gemengde commissie Inrichting, registratie en controle op rechtspersonen. Aruba-Nederland</i> (juli)	Gemengde commissie met Nederlandse leden van de ministeries van Justitie en Financiën alsook de Arubaanse directeur CBA en (toegevoegd) de Arubaanse Minister van Justitie en financiële experts. Opdrachtgever is de Raad van ministers Aruba. Voorzitter is van het ministerie van	Op welke wijze kan het voorkómen van misbruik van Arubaanse rechtspersonen (met name AVV's – Arubaanse Vrijgestelde Vennootschappen) beter worden georganiseerd?	De commissie heeft driemaal een week vergaderd in de eerste maanden van 1997. Geen feitenonderzoek, maar onderzoek 'met een meer generiek karakter' met nadruk op wensen en opinies bij o.a. AFCA (Aruba Financial Center Association), de Nationale Raad financiële dienstverlening	Cijfers over de offshore industrie en AVV's laten zien dat de Arubaanse offshore industrie eind jaren negentig een bescheiden plaats inneemt in het totaal. De commissie geeft een beschrijving van het proces van witwassen. Een wettelijke regeling voor de identifica-

Titel	Auteurs, achtergronden	Hoofdvragen en/of doelstelling	Aanpak en verantwoording	Kernbevindingen
	Justitie Aruba.		en ING Trust. Ten slotte vormde het bezoek aan KvK en Nijverheid een 'belangrijke bijdrage'. Cijfers van de KvK Aruba over de in- en uitschrijvingen van on- en offshore bedrijven zijn in een bijlage opgenomen.	tie van de 'ultimate beneficiary owner' ontbreekt. AVV's zijn lastig te ontbinden – de gronden daarvoor moeten worden verruimd, aldus de commissie. Een duidelijk beleid voor vergunningafgifte ontbreekt (aan toezicht wordt gewerkt). De prioriteit moet uitgaan naar toezicht en controle.
Commissie-De Ruiters, <i>Met alle respect</i>	<p>Aanleiding voor het rapport was een vertrouwenscrisis tussen zowel Nederland en Aruba alsook tussen de Arubaanse regering, de Procureur-Generaal (PG) en de politietop.</p> <p>De Koninkrijkscommissie had moeten bestaan uit drie leden, waarvan er twee feitelijk aangewezen zijn door resp. de Raad van ministers van het Koninkrijk en de president van het Gemeenschappelijk Hof van justitie van de Nederlandse Antillen en Aruba. Over het door de Arubaanse regering lid van Arubaanse zijde is uiteindelijk geen overeenstemming bereikt.</p>	<p>Taak was om:</p> <ul style="list-style-type: none"> – onderzoek te doen naar de verhoudingen m.b.t. de strafrechtelijke rechtshandhaving op Aruba, waaronder in het bijzonder de positie van het Arubaanse OM ten opzichte van de Arubaanse regering, het KPA en de relaties met Nederland; – aanbevelingen te formuleren ter verhoging van de effectiviteit van de rechtshandhaving op Aruba; – aanbevelingen te doen ter optimalisering van de gemeenschappelijke aanpak van de grensoverschrijdende en georganiseerde criminaliteit in Koninkrijksverband. <p>'Zonder vertrouwen is geen samenwerking mogelijk (...) en de commissie hoopt dat haar beschouwingen en voorstellen de doorzichtigheid van de problematiek zullen bevorderen en dat zij aldus bijdraagt aan een proces waarin niet langer vermoedens en geruchten, maar feiten het beeld gaan bepalen,' aldus de commissie.</p>	De commissie heeft met een groot aantal personen op Aruba en in Nederland gesproken. Verder is 'een groot aantal ambtelijke en politieke dossiers' geanalyseerd van de Arubaanse zowel als de Nederlandse overheid. Ook wetenschappelijke publicaties/adviseurs zijn betrokken. Beide regeringen hebben commentaar kunnen leveren op het rapport, waarvan 'zeer veel is verwerkt', aldus de commissie.	<p>Hoofdstuk 3 van het WODC-rapport biedt een uitgebreide samenvatting van bevindingen van de Commissie-De Ruiters. De commissie onderzoekt de oorzaken van wederzijds wantrouwen tussen Aruba en Nederland en tussen Arubaanse rechtshandhavende instanties (alsook de context van de Arubaanse rechtshandhaving) en formuleert vervolgens een elftal aanbevelingen ter verbetering van de situatie, zowel incidenteel (met betrekking tot persoonlijke verhoudingen) als structureel.</p> <p>De commissie concludeert onder andere:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Op het gebied van de rechtshandhaving en met name in de strijd tegen georganiseerde criminaliteit moet vertrouwensherstel plaatsvinden. Ten aanzien van de regering van Aruba is de commissie 'niets gebleken, wat een op vertrouwen gebaseerde samenwerking in de weg zou staan'. – Tussen Aruba en Nederland gemaakte afspraken moeten worden nageleefd. Op ministerieel niveau moet regelmatig overleg plaatsvinden. Op politieel en justitieel terrein past actieve betrokkenheid van Nederland. – De regelgeving voor strafrechtelijke handhaving op Aruba biedt een goede basis, maar op bestuurlijk terrein wordt nog regelgeving gemist (zoals ten aanzien van toetsing aan algemene beginselen van behoorlijk bestuur en een Lv Openbaarheid van Bestuur). – De vacant gekomen positie van de PG moet voorlopig niet worden vervuld, maar worden waargenomen door de PG van de Nederlandse Antillen, om zo meer afstand scheppen tussen bestuur en OM. Het valt te overwegen om een gezamenlijk OM voor de Nederlandse Antillen en Aruba in te voeren. Ook is de suggestie gedaan om de Antilliaanse en Arubaanse Landsrecherches samen te voegen. – Het oprichten van een gemengd Nederlands-Antilliaans-Arubaans recherche team om continuïteit en effectiviteit van

Titel	Auteurs, achtergronden	Hoofdvragen en/of doelstelling	Aanpak en verantwoording	Kernbevindingen
				de gezamenlijke aanpak van de internationale grensoverschrijdende georganiseerde criminaliteit te realiseren.
Verton, P.C. <i>Aruba, eiland apart, kleine samenleving, autonoom land</i>	Bijlage II bij rapport 'Met alle respect' van de Commissie-De Ruiter.	Schets van de bestuurlijke en politieke situatie op Aruba. Analyse van datgene dat het maken van afspraken tussen Aruba-Nederland in de weg kan staan. Historische analyse, culturele analyse, problematiek van kleinschaligheid.	N.v.t. (is bijlage)	De historisch ingebedde analyses overlappen sterk met de bevindingen in het rapport 'Calidad'. De analyse bevat onder andere gevolgtrekkingen ten aanzien van: 'geïmplant' staatsrechtelijk systeem; discrepantie tussen informele en formele normen en monisme. De rechtshandhaving lijdt onder politisering van het ambtelijk apparaat.
Borman, C. <i>Constitutionele aspecten van de positie van de Procureur-Generaal (PG) in de Nederlandse Antillen en Aruba</i>	Bijlage IV bij rapport 'Met alle respect' van de Commissie-De Ruiter.	Analyse van constitutionele aspecten van de positie van de Procureur-Generaal (PG) in de Nederlandse Antillen en Aruba.	N.v.t. (is bijlage)	De PG heeft, meer dan andere landsambtenaren, een onafhankelijke positie. Dat vergt afstand van de kant van de Minister van Justitie. De stap naar een gezamenlijke PG voor de Nederlandse Antillen en Aruba is niet onmogelijk, maar een kwestie van politieke wil.
Eindrapport van de Adviescommissie samenwerking Aruba- Nederland (Biesheuvel), <i>Op eigen benen</i>	Gemengde (Arubaans-Nederlandse) commissie naar aanleiding van een gezamenlijke opdracht van de minister-president van Aruba en de Nederlandse minister van NAAZ (Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse Zaken). Volgens de betrokkenen functioneerde de huidige opzet van ontwikkelings-samenwerking niet bevredigend. In een memorandum tussen Aruba en Nederland stond herijking van de financiële relatie tussen beide landen centraal met als doelen: (a) Aruba zelfstandig te maken en (b) bestaande overlapende financiële stromen (projecthulp) tegen te gaan. In de Staten van Aruba is dit streven ook uitgesproken.	Verbetering van de inrichting van de relatie van steunverlening is de kern van de opdracht aan de commissie. De commissie geeft een oriëntatie op hoofdlijnen en doet voorstellen voor herijking van de financiële relatie.	Eerst verkenning van beschrijvende en verkennende secretariaatsnotities (vergadering 1) Vervolgens oriëntatie op hoofdlijnen (vergadering 2) Dan uitwerking tot eindrapport inclusief mogelijke modaliteiten voor toekomst (vergaderingen 3 en 4). De derde bijlage bevat een historisch overzicht.	Steun van Nederland maakt ten tijde van de publicatie 8% uit van totale overheidsuitgaven Aruba. De gegroeide verhoudingen zijn sterk projectgeïntendeerd. Telkens is er de cyclus van uitvoering, controle en verantwoording. Er moet toegewerkt worden naar programmegebonden steun. Dit dient jaarlijks in de beleidsdialog besproken te worden. Voorts wordt voorgesteld om een Investeringsfonds bij de AIB (buiten de politiek) in te richten voor het beheer van de bijdragen in het fonds door Nederland en Aruba. Deze aanbevelingen zijn een voorloper van het uiteindelijke FDA (Fondo Desaroyo Aruba vanaf 2000). Vgl. het rapport 'Op afstand verbonden' (dit overzicht). De commissie acht het afbouwen van de hulprelatie tussen Nederland en Aruba in een tijdsbestek van tien jaar mogelijk. Dit moet echter wel gepaard gaan met: institutionele versterking; verantwoording, controle, monitoring en evaluatie (van de programmahulp).
Rapport van de Arubaanse werkgroep deugdelijkheid van bestuur o.l.v. A.G. Croes – <i>Rapport 'Calidad'</i>	Onafhankelijke werkgroep onder leiding van de toenmalig gevolgmachtigd minister van Aruba. De noodzaak van verbetering van het bestuur werd uitgediept tijdens een symposium over de deugdelijkheid van bestuur in kleine landen (Aruba, 26 tot en met 28 april 1995). Dit bleek de aanleiding voor onderhavig onderzoek. Aanvankelijk werd een gemengde werkgroep voor zowel de Nederlandse Antillen	Doel: een proces op gang brengen ter verbetering van de kwaliteit en integriteit van bestuur op Aruba. De deugdelijkheid van bestuur wordt doorgelicht, gevolgd door voorstellen voor verandering op de volgende aandachtsgebieden: – de positie en het functioneren van politieke partijen; – de ambtsvervulling van politieke ambtsdragers; – het administratieve apparaat;	Het rapport is voornamelijk gebaseerd op de in de loop der jaren opgestapelde en bezonken kennis en ervaring van de werkgroepleden. Er wordt in beperkte mate verwezen naar empirisch onderzoek.	Hoofdstuk 3 van het WODC-rapport biedt een samenvatting van dit veel aangehaalde en door de regering overgenomen rapport en aanbevelingen. Verschillende 'thema's' vertonen gebreken, zoals ontbreken aansprakelijkheid van politici, zwakke organisatie van de bureaucratie, capaciteitstekorten overheid en gebrek aan burgerschapszin. Juridisering en institutionele versterking is hard nodig in de vorm van objectieve normen en onafhankelijke controle-instituten. De analyses resulteren in een breed pro-

Titel	Auteurs, achtergronden	Hoofdvragen en/of doelstelling	Aanpak en verantwoording	Kernbevindingen
	als voor Aruba beoogd, echter na gebleken verschillen tussen de landen heeft de Arubaanse werkgroep zich afgesplitst.	– de relatie burger - overheid. De context van de analyse betreft kleinschaligheid en de specifieke maatschappelijke en politieke context. Bijvoorbeeld: er zijn veel face-to-face interacties in Aruba, hetgeen doorwerkt in politiek en bestuur.		gramma van aanbevelingen, waaronder bijv. regulering van partijfinanciering, een grotere rol voor de Rekenkamer, tegengaan van politieke benoemingen in het apparaat en het aanpakken van nevenfuncties. De uitvoering van de aanbevelingen dient door regering gedragen te worden en structureel gestalte te krijgen, o.a. met behulp van een speciale 'Task Force'.
Algemene Rekenkamer Aruba (ARA), <i>Besluitvorming viertal projecten Vervoer en Communicatie</i>	Naar aanleiding van aanbevelingen van het rapport van de Commissie-De Ruiter heeft de voorzitter van de Staten in november 1996 de ARA gevraagd onderzoek te doen naar een viertal projecten: – de uitbreiding en renovatie van de luchthaven; – het havenproject; – het radarproject; en – het SETAR-Fabelacontract. Daarbij is samenwerking gezocht met de Nederlandse Rekenkamer.	Doel van het onderzoek: inzicht verschaffen aan de Staten in de voorbereiding, uitvoering en verantwoording van de vier projecten. De ARA onderzocht: – de beleidsplannen en doelstellingen van de projecten en de onderbouwing van de doelstellingen; – de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de betrokken minister(raad) en de bestuurders van de betrokken instellingen in de verschillende besluitvormingsfasen; – de waarborgen voor het recht- en doelmatig nagaan en uitvoeren van de contracten; – de informatieverstrekking aan de Staten. Bij het onderzoek stuitte de ARA op het probleem dat de aanbestedingsregels van de Comptabiliteitsverordening alleen voor overheidsdiensten gelden.	De ARA verzamelde de gegevens door literatuurstudie, interviews, dossierstudie, raadplegen van notulen en verstrekte adviezen. Per project is onder andere nagegaan: de relevante wet- en regelgeving en procedures, de feitelijke gang van zaken zoals de onderbouwing van beslissingen. Per project is vervolgens een beoordeling gegeven op basis van criteria van recht- en doelmatigheid van beslissingen en verplichtingen/contracten, en van de adequaatheid van informatieverstrekking.	Aan geen van de onderzochte projecten lagen goede beleidsplannen ten grondslag. De verantwoordelijke bestuurders en commissies van de projecten hebben in veel gevallen hun taken niet of onvoldoende uitgevoerd. Ook ging het nodige mis bij onder andere de ordelijkheid en controleerbaarheid van het offerteproces, de besluitvorming. De informatievoorziening naar de Staten was eveneens ontoereikend. De betrokken ministers hebben de mogelijkheid gekregen te reageren op het (concept)rapport van de ARA. Hun pogingen tot weerlegging van enkele conclusies doet volgens de ARA niets af aan de hoofdboodschap van het rapport, namelijk dat het van groot belang is dat de besluitvorming rond dergelijke projecten ordelijk, controleerbaar en transparant moeten zijn.
1999				
ARA, <i>Rapport inzake Besluitvorming Financiële Ondersteuning Radisson-hotel</i>	Onderzoek naar de financiële ondersteuning door het land Aruba van het Radisson-hotel. Rapport van de Algemene Rekenkamer Aruba naar aanleiding van een verzoek van de Staten. De onderzoeksperiode (april-augustus 1998 en maart-juni 1999) startte met de overname door het Land in 1986 van de verstrekte garantie aan 'Dutchco', en eindigde met de afsluiting van de hypotheeklening in 1998 door de 'partnership' met betrekking tot het Radisson-hotel. Aan de renovatie van het Radisson-hotel en de toekomstige exploitatie is geen aandacht besteed.	De Rekenkamer onderzocht: – welke de doelstellingen waren die door het land werden nagestreefd door deelneming in dit project en of er in deze doelstellingen veranderingen waren opgetreden sinds 1985; – het door het Land geformuleerde beleid ter realisatie van de nagestreefte doelstellingen en de uitvoering van dit beleid; – de zorgvuldigheid van het besluitvormingsproces ter uitvoering van het beleid; – de financiële consequenties van de verleende ondersteuning; en – de informatieverstrekking aan de Staten.	Literatuurstudie, interviews, dossierstudie, raadplegen van notulen en verstrekte adviezen. De hieruit gedestilleerde informatie wordt getoetst aan heldere normen, die ook in het rapport vermeld worden. Het onderzoek is deels gebaseerd op onderzoek van de Centrale Accountantsdienst (CAD), op de uitkomsten waarvan de ARA wachtte en onderhavig onderzoek tijdelijk stopzette.	Gebrek aan beleidsplannen, de Comptabiliteitsverordening is meermaals overtreden, een financiële onderbouwing ontbrak meermaals en de Staten werden onvoldoende geïnformeerd. Slotconclusie: 'Alles overziend is de Rekenkamer van oordeel dat de signaleerde tekortkomingen en handelwijze ontoelaatbare risico's voor het Land inhouden.' De ARA doet aanbevelingen voor verbetering in lijn met deze bevindingen. De minister-president heeft niet gereageerd op het conceptrapport. De Minister van Financiën reageerde wel. De ARA acht de reacties niet bevredigend en twijfelt of verbeteringen in de kwaliteit van bestuur te verwachten zijn.
Commissies-Aarts(-Muyale) 1 t/m 6 (1994-1998) over de voortgang van het Protocol ter invulling van het resumé van bilaterale gesprekken tussen Aruba en Nederland van 24,25 en 26 juni 1993.	Latere rapportages zijn alleen uitgevoerd door Aarts, zonder Muyale. Van Aruba is, aldus Aarts in de laatste rapportage, alle medewerking verkregen.	Kernvraag is steeds: in hoeverre worden de afspraken in het Protocol 1993 nageleefd? De rapportages handelen – in navolging van het Protocol 1993 – feitelijk over alles	Elke rapportage bevat overzichten van voorgenomen en gerealiseerde wet- en regelgeving en andere maatregelen op het terrein van deugdelijkheid van bestuur. Voorts zijn overzichten opgenomen op	Zie Hoofdstuk 3 van het WODC-rapport voor een uitgebreide bespreking. Conclusie bij zesde en laatste rapportage (1999) is dat de afspraken in het Protocol

Titel	Auteurs, achtergronden	Hoofdvragen en/of doelstelling	Aanpak en verantwoording	Kernbevindingen
De eerste rapportage bleek niet traceerbaar. De zesde en laatste rapportage bevat de belangrijkste overkoepelende conclusies.	Feitelijke voortgangsanalyses en aanbevelingen t.a.v. de monitoring van de voortgang van (afgekort) het 'Protocol 1993' tussen Nederland en Aruba. Ook wordt ingegaan op de mate waarin aan aanbevelingen gehoor wordt gegeven al of niet met behulp van commissies voor vervolgonderzoek.	wat met rechtshandhaving, rechtmatigheid van bestuur (vgl. artikel 43 Statuut) en financieel beleid en beheer te maken heeft. Terugkerende onderwerpen zijn: de overheidsorganisatie, de economie, kwaliteit van de statistieken en begrotingskwesaties.	basis relevante andere bronnen (CBS, CBA, Aruba Investment Bank AIB) en onderzoeken.	1993 volgens Aarts 'voor een belangrijk deel gerealiseerd' zijn. Tegelijkertijd bestaan echter grote punten van zorg, namelijk de overheidsfinanciën en goed bestuur: <ul style="list-style-type: none"> – de uitgaven door ministers zijn nog steeds kwistig; – de situatie met betrekking tot de jaarrekeningen is zorgwekkend; – er is een stijging van de binnenlandse schuld en van de ambtenarensalarissen, het overheidsapparaat groeit; – de ARA moet een centrale rol (blijven) krijgen. Hierover zijn aanbevelingen geformuleerd. Aruba en Nederland dienen verder te bezien hoe de commissie-activiteiten voort te zetten.
Zaandam, S. <i>Quo Vadis?</i>	'Bundel' van de hand van een commissaris van politie. Open boek aan de Koning van Koninkrijk Aruba Status Aparte.	Uiting van bezorgdheid, bedenkingen en vraagstellingen met betrekking tot de koers en kwaliteit van het KPA.	Niet bedoeld als onderzoeksrapportage. Het betreft reeksen van losse observaties. Het grootste deel van het rapport omvat bijlagen (vanaf p. 41-272) met brieven, krantenberichten etc., over onder meer de Cargozaak (vgl. Commissie de Ruiters, 1997 in dit overzicht).	N.v.t.
2000				
Commissie-Biesheuvel, <i>Rapport van de commissie inzake de toetsing en benoembaarheid van Arubaanse ministers</i> (maart)	Commissie ingesteld door de rijksminister-raad. Bij de toetsing door de formateur van de geschiktheid van een kandidaat is het in april 1999 uitgebrachte rapport van de Commissie-Van de Griendt <i>De politieke ambtsdrager tegen het licht</i> (1999) van belang. (Dit rapport is niet in dit overzicht opgenomen). Deze commissie moest in lijn met aanbevelingen in het rapport 'Calidad' advies geven over waarborgen voor zo zuiver mogelijke uitoefening van politieke ambten.	De commissie is opgedragen te adviseren over 'de criteria die bij de toetsing van de benoembaarheid tot Arubaans minister een rol dienen te spelen, met bijzondere aandacht voor de rol van de Gouverneur bij de benoeming.' De commissie zag zich voor een lastig probleem gesteld omdat de benoeming van ministers een zuiver politiek probleem was en verbonden aan de 'vertrouwensregel'.	De commissie is drie keer bijeengewees en heeft literatuur en documentatie doorgenomen (niet precies bekend welke, onder andere werken over staatsrecht). Er zijn voorts vertrouwelijke interviews gehouden met de Gouverneur, de minister-president, de voorzitter van voornoemde Commissie-Van de Griendt, de PG, de Voorzitter van de Staten en de fractievoorzitter van de MEP in de Staten.	Ten aanzien van benoemingen concludeert de commissie dat een open criterium nodig is. Wanneer gebleken is van corruptie en zelfverrijking, kan afgezien worden van benoeming. Naar aanleiding van het rapport 'Calidad' een aanknopingspunt in de wetgeving ontstaan, namelijk de persoonlijke en strafrechtelijke aansprakelijkheid van ministers. Over de benoembaarheid gaat primair de minister-president c.q. formateur, onder meer op basis van de criteria van de Commissie-Van de Griendt. Indien de Gouverneur of de Staten nog nader onderzoek wensen, moet de minister-president cq. de formateur aan deze wens ruimhartig tegemoetkomen. De commissie acht een goed functionerend systeem van 'checks and balances' van belang zowel bij als ná de benoeming. De positie van de Staten verdient bijzondere aandacht. Ten aanzien van de rol van de Gouverneur concludeert de commissie uiteindelijk dat ingrijpen bij benoemingen van ministers niet ondenkbaar is, maar dat dit zich slechts in uitzonderingsgevallen kan voordoen. De aanbevelingen van de commissie zijn overgenomen door de Arubaanse regering.

Titel	Auteurs, achtergronden	Hoofdvragen en/of doelstelling	Aanpak en verantwoording	Kernbevindingen
<p>Eindrapport van de Werkgroep Uitvoering samenwerking Nederland-Aruba (o.l.v. B.W. Biesheuvel), 'Op afstand verbonden' (maart)</p>	<p>Een opvolger van het rapport 'Op eigen benen' (dit overzicht). Gemengde Arubaans-Nederlandse commissie.</p>	<p>De opdracht van de werkgroep luidt als volgt: <i>'Er is een Werkgroep Uitvoering samenwerking Aruba - Nederland, die tot taak heeft de inwerkingtreding van een fonds voor overheidsprojecten en de sanering van de Arubaanse overheidsschulden bij Nederland voor te bereiden, hierna te noemen de Werkgroep.'</i> In art. 2 van het Instellingsbesluit is aangegeven dat de werkgroep tot taak heeft om vóór 1 maart 2000 de invoering van de nieuwe systematiek van steunverlening zover te hebben voorbereid, dat daarover politieke besluitvorming plaats kan vinden.</p>	<p>Niet beschreven, het betreft de uitwerking van voorstellen, geen feitenonderzoek.</p>	<p>Dit rapport doet voorstellen voor de overgang van project- naar programmafinanciering, het meerjarig samenwerkingsprogramma 2000-2004 en het jaarprogramma 2000. Daarnaast is aangegeven hoe het beheer van het FDA (Fondo Desaroyo Aruba) is vormgegeven en de daarbij van toepassing zijnde mechanismen van toezicht en verantwoording. Een belangrijk onderwerp is het bereiken van financiële zelfstandigheid van Aruba vanaf 2010. De procedure die leidt tot het saneren van de Arubaanse schulden bij Nederland is in dit rapport beschreven. Tot slot geeft de werkgroep een overzicht van de verschillende geldstromen van Nederland naar Aruba in de periode 2000-2009 en van de besteding van de 270 miljoen gulden die bestemd zijn voor overige activiteiten die betrekking hebben op Aruba. De taken die van belang zijn voor het Koninkrijk, verdienen ook na afloop van de periode 2000-2009 financiering door Nederland. De werkgroep komt in totaal tot twintig conclusies en aanbevelingen.</p>
2001				
<p>Hessels, A., <i>Goed bestuur en de politieke realiteit</i> (vermoedelijk 2001)</p>	<p>Het betreft een uiteenzetting aan de hand van illustraties en voorbeelden over de mate waarin de aanbevelingen van het rapport 'Calidad' (1997) zijn opgevolgd.</p>	<p>Het oogmerk is om de theorie van deugdelijk bestuur (als in 'Calidad') te confronteren met de praktijk in Aruba. De auteur wil de lezer informatie verstrekken aan de hand van een nadere analyse van het handelen van de overheid in concrete kwesties.</p>	<p>Voornamelijk secundaire bronnen, waaronder openbare rapporten van onder andere de Rekenkamer en de Centrale Bank van Aruba. Voorts wordt informatie gebruikt afkomstig van niet nader te noemen personen.</p>	<p>De uiteenlopende voorbeelden van ondeugdelijk bestuur strekken zich uit over het hele systeem en laten zich hier lastig samenvatten. Opvallende voorbeelden en topics zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - creativiteit in het salarissysteem van de overheid; - creativiteit in bedenken van nieuwe departementen; geld van departementen gaat volgens auteur op aan personeelskosten; - nepotisme in benoemingen, duur thuiszittend personeel versus werkloosheid en (politieke) patronage in het ambtenarenapparaat; - onderzoek van de AR (Radisson, Radar, SETAR, Luchthaven, Haven), dat laat zien dat het politiek-bestuurlijke besluitvormingsproces onvoldoende geordend, controleerbaar en transparant is; - verdwenen investeringsgelden in het niet-legale Fondo Nobo pa San Nicolas (vgl. ARA, 2004, dit overzicht) werden niet verantwoord; - de Minister van Financien laat zich niet door de Staten controleren en vervangt tekorten door 'stelposten'; - economische voorspoed maakt aandacht voor corruptie op Aruba nihil;

Titel	Auteurs, achtergronden	Hoofdvragen en/of doelstelling	Aanpak en verantwoording	Kernbevindingen
				<ul style="list-style-type: none"> – journalisten voelen zich niet vrij om te rapporteren; – het OM opereert niet onafhankelijk van de Minister van Justitie.
2002				
SER Aruba, <i>Sanering van het overheidsapparaat – een absolute noodzaak</i>	Onderzoek naar knelpunten binnen het overheidsapparaat, de gevolgen daarvan voor de economie en aanbevelingen ter versterking van de financieel-economische positie van Aruba.	‘In deze studie zal nader worden ingegaan op de verschillende manieren waarop de overheidssector de rest van de economie beïnvloedt. Aan de hand van deze analyse zullen de elementen van het beleid worden geformuleerd om tot een daadwerkelijke sanering van de overheidssector te komen.’	Beschrijvende studie. Het grootste deel van het rapport bestaat uit het signaleren van knelpunten op basis van secundaire brongegevens.	De nadelige gevolgen van politieke patronage zijn volgens de SER aanzienlijk in Aruba. De excessieve omvang van het ambtenarenapparaat met erg hoge gemiddelde personeelskosten (ook door het steeds vaker inhuren van dure consultants en coördinatoren) en gebrek aan hoger opgeleid personeel, zouden hoofdzakelijk daaraan zijn toe te schrijven. Ook de toekenning van vergunningen aan personen en bedrijven in ruil voor ‘gunsten’ blijkt in de praktijk veel schade te hebben veroorzaakt. De effecten van partijpolitiek beleid hebben vergaande gevolgen gehad voor de overheidsfinanciën. Om dit te maskeren zijn begrotingen opgesteld die geen reëel beeld gaven van de ernstige financiële situatie. Het opstellen van onrealistische begrotingen was mede mogelijk doordat het parlement min of meer blindelings de begrotingen goedkeurde (p. 22). Volgens de SER is er sinds het rapport ‘Calidad’ weinig verbeterd, ‘van enige waarborg voor deugdelijk bestuur is nog geen sprake.’
Eindrapport van de Commission di Berdad (‘CdB’, 2002). <i>Een kwestie van mentaliteit. Bestuur en integriteit op Aruba</i> (17 juni)	<p>De commissie is ingesteld bij Landsbesluit. Het rapport wordt geplaatst tegen de achtergrond van opkomende internationale anti-corruptieliteratuur en tegen het groeiende besef dat corruptie ook op Aruba niet langer genegeerd kan worden (met name verzoeken om parlementaire enquêtes vanuit oppositie en samenleving.)</p> <p>Directe aanleiding was een voorstel dat door ‘Plataforma accion Aruba Dushi Terra’ werd ingediend; dat betrof de instelling van een waarheidscommissie die op onafhankelijke wijze de mogelijke corruptieve handelingen van de vorige regering zou onderzoeken. De commissie is verder bedoeld om aanbevelingen te doen inzake bestuurlijke integriteit.</p>	<p>Waarheidsvinding naar in de samenleving gesignaleerde bestuurlijke misstanden van de afgelopen jaren (bijv. in de ‘Racetrack’-zaak en garantiestellingen door de overheid). De commissie wil hiermee bouwstenen aandragen voor verdere justitiële waarheidsvinding.</p> <p>De Staten van advies dienen in verband met een eventuele parlementaire enquête en de huidige regering adviseren ten behoeve van vermindering van corruptie op overheidsniveau – in het bijzonder op basis van de bevindingen in de omvangrijke ‘Fondo-zaak’. (Deze zaak betreft onregelmatigheden op grote schaal in een groot-scheeps ontwikkelingsplan – zie ook ARA, 2004, dit overzicht).</p>	<p>Over de onderzoekstechnische details is de commissie niet expliciet. Er is veel schriftelijk materiaal gebruikt in combinatie met gesprekken met informanten. De commissie erkent dat zij de volledige waarheid niét kan achterhalen.</p> <p>De legitimiteit van de CdB is door anderen op verschillende manieren in twijfel getrokken. De commissie benoemt dit expliciet en brengt het in verband met de problematiek van kleinschaligheid.</p> <p>De commissie rapporteert voorts van welke diensten wel of geen medewerking is verkregen. Zij maakt in dit verband kritische opmerkingen over (ook het breder functioneren van) ministerraad, CBA, OM en de Staten.</p>	<p>Naar aanleiding van de groslijst van ‘dubieuze zaken’ (o.a. aanbestedingen, garantiestellingen), waaruit onrechtmatig en ondoelmatig bestuurlijk handelen naar voren komt, trekt de CdB de voorlopige conclusie dat er manieren moeten gevonden worden om hieraan binnen het systeem een vervolg te geven, strafrechtelijk of anderszins.</p> <p>De focus ligt in het bijzonder op het onderzoek naar de Fondo-zaak. Conclusie is dat het hele kabinet Eman III medeverantwoordelijk is voor de uitgave van miljoenen aan willekeurige projecten in strijd met de Comptabiliteitsverordening en met de Lv Instelling ministeries.</p> <p>De voormalige ministerraad en de Minister en directeur van Financiën zijn medeplichtig inzake oplichting, fraude, geschriftsvervalsing en andere strafbare feiten en voorts civiel aansprakelijk.</p> <p>Alle controleorganen van het Land hebben of niet opgetreden, of ze zijn onvolledig of ineffectief gebleken. Het is volgens de auteurs onbegrijpelijk dat geen enkel orgaan strafrechtelijke aangifte heeft gedaan</p>

Titel	Auteurs, achtergronden	Hoofdvragen en/of doelstelling	Aanpak en verantwoording	Kernbevindingen
				<p>dan wel ambtshalve heeft ingegrepen. De CdB gaat bij publicatie van het rapport aangifte doen.</p> <p>De CdB doet een reeks aanbevelingen waaronder:</p> <ul style="list-style-type: none"> - instelling van een Adviescollege Integriteit en een Bureau Integriteit met basis in artikel IV.9 van de Staatsregeling van Aruba; - een parlementaire enquête naar het Radisson hotel, in het kader van de geloofwaardigheid van de Staten van Aruba en de maatschappelijke onrust over de uitvoering van grote overheidsprojecten; - een reeks verdere actiepunten, waaronder: <ul style="list-style-type: none"> - meer proactiviteit van de Staten, ARA, Raad van Advies, OM en vergroting van de effectiviteit van de CAD; - aanscherping van de Comptabiliteitsverordening, vooral wat betreft de sancties op verschillende rechtshandelingen; - integriteitsonderzoek en verbetering van toezicht en controle binnen de overheid en het in gang zetten van een civiele terugvorderingsactie met betrekking tot de Fondo-zaak. <p>De regering zou de strafrechtelijke aangifte door de CdB moeten steunen door ook aangifte te doen als benadeelde partij.</p>
2003				
<p>Albers, A.I. en Milliard, C.I., FESCA, <i>De Staten van Aruba op weg naar volwassenheid. Een studie naar knelpunten in het functioneren van de parlementaire democratie</i></p>	<p>FESCA (Fundacion Estudonian Social Cristian Aruba) is een aan de AVP gelieerd christendemocratisch onderzoeksbureau (werkt samen met wetenschappelijk bureau van het CDA in Nederland) dat onder meer studies verricht en discussiepunten agendeert, bijvoorbeeld door fora te organiseren.</p>	<p>Doel: praktische en realiseerbare adviezen opleveren. Een minstens zo belangrijk doel is volgens FESCA om de brede maatschappelijke discussie over de kwaliteit van het politieke proces aan te moedigen, te verbreden en zelfs op een hoger niveau te brengen.</p> <p>In het eerste hoofdstuk komen de volgende topics aan bod:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de politieke partij als drager van ideologie of programma; - de partij als vertegenwoordiger van groepsbelang en particulier belang; - de relatie tussen partij, kandidaat en kiezer in een kleinschalige maatschappij; - de relatie tussen partij, kandidaat en kiezer in een kleinschalige samenleving; - de interne partijcultuur (selectie); - de polarisatie tussen partijen; - het parlementaire proces. <p>In het tweede hoofdstuk wordt ingegaan op</p>	<p>De FESCA lijkt zich te baseren op een door haar georganiseerd forum, maar uit de tekst blijkt ook een fundament in de literatuur.</p> <p>Genoemde verbeteringen sinds 2002:</p> <ul style="list-style-type: none"> - een eigen begroting voor de Staten en de opname van fractiemedewerkers hierin (hoewel nog niet tot feitelijke aanstelling is overgegaan); - aanpassing van reglementen, wetten en andere regelingen zouden in gang zijn gezet. 	<p>De analyses en bevindingen van FESCA vertonen veel overeenkomsten met het rapport 'Calidad' van 1997. Termen als patronage, monisme, polarisatie en het gebrek aan inhoudelijke discussie/ideologie komen veel voor.</p> <p>De interne structuur van partijen laat volgens de auteurs te wensen over. Ervaren politici en/of 'vote getters' schuiven door naar ministersposten.</p> <p>Een oplossing voor polarisatie kan volgens de auteurs alleen van onderaf, vanuit de maatschappij ontstaan, namelijk wanneer burgers de situatie niet meer accepteren. Het rapport bevat (algemene) aanbevelingen op genoemde punten.</p> <p>Er volgen ook aanbevelingen ten aanzien van concretere institutionele knelpunten, bijvoorbeeld vergroting van de onafhankelijkheid van de Statenbegroting, regels voor commissies, mogelijkheid tot interrumpen van ministers en meer spreektijd voor de</p>

Titel	Auteurs, achtergronden	Hoofdvragen en/of doelstelling	Aanpak en verantwoording	Kernbevindingen
		concrete institutionele problemen rond het Arubaanse parlement.		fractie.
2004				
ARA, <i>Onderzoek naar het Fondo Desaroyo Nobo San Nicolas</i>	<p>Reconstructie van het verloop van acties en gebeurtenissen inzake het project FDNSN.</p> <p>Onderzoek van de ARA mede op instigatie van de Staten.</p>	<p>ARA heeft systematisch aandacht besteed aan de volgende punten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rechtmatigheidsaspecten besluitvorming FDNSN en wat betreft de instelling en aanwending van Sasakifonds (waaraan later deelprojecten waren toegevoegd); - financieel beheer en financiële verantwoording van het FDNSN; - informatieverstrekking aan de Staten. <p>Doel hiervan is om inzicht te bieden in:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de totstandkoming van de besluitvorming in de periode 1996-2001 over de in het Sasakifonds gestorte en bestede middelen; - de naleving van wettelijke voorschriften bij deze besluitvorming. 	<ul style="list-style-type: none"> - Literatuurstudie; - beoordeling van financiële verantwoording en onderliggende documenten; - interviews; - doornemen van projectdossiers; - raadplegen van besluiten van de ministerraad; - doornemen van stukken met betrekking tot de goedkeuring van ontwerp-Lv's tot vaststelling van de begroting van Financiën over de onderzochte jaren. <p>De aanpak en de beperkingen van de studie zijn in het rapport verantwoord.</p>	<p>Een beschrijving van de Fondo-zaak is opgenomen in hoofdstuk 7 van het WODC-rapport.</p> <p>Een paar bevindingen van de ARA:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de doelen van het Sasakiplan zijn niet geconcretiseerd in meetbare verwachte resultaten; - het plan is nooit in een openbare Statenvergadering behandeld; - later aan FDNSN toegevoegde projecten zijn niet in het plan opgenomen; - de integriteit was in gevaar door een gebrek aan controle; - 25 miljoen Afl. in het fonds bleek van onrechtmatige afkomst; - de financiële verantwoording van het Fonds is onvolledig en bevat vele onjuiste en niet tijdige boekingen. Essentiële documenten voor beheer, controle en gunning bleken niet voorhanden. <p>De Staten hebben de ministerraad in een latere fase niet tot de orde geroepen; wel zijn een paar vragen gesteld over in 1998 en 1999 in uitvoering genomen deelprojecten die vermeld waren.</p> <p>De ARA sluit niet uit dat onregelmatigheden hebben plaatsgevonden en beveelt een strafrechtelijk onderzoek aan.</p> <p>De ARA doet voorts een aantal andere aanbevelingen, onder meer dat de financiële verantwoording en de controleerbaarheid (m.n. via rol Staten) van projecten dient te worden verbeterd met behulp van procedureregels, een contractenregister en een informatieplicht voor de ministerraad in de richting van de Staten.</p>
2005				
ARA, <i>Onderzoek naar vergunningverlening Deel I</i> (maart)	<p>Kritisch inventariserend onderzoek naar de verstrekking van vergunningen in vier stelsels over de periode 1999-2001 (met updates voor periode erna).</p> <p>Het onderzoeksrapport is uiteindelijk in zijn geheel gepubliceerd, gedeeltelijk zonder kabinetsreactie.</p>	<p>Doelstelling: inventariseren en evalueren van de waarborgen voor het rechtmatig en integer handelen bij de verlening van vergunningen alsmede bij het toezicht op de naleving van de aan vergunningen verbonden voorwaarden. Een tweede doel is het doen van aanbevelingen ter versterking van genoemde aspecten.</p> <p>Centrale vraag: Welke maatregelen heeft de overheid op de onderzochte deelgebieden getroffen om het rechtmatig en integer handelen te bevorderen? Welke verbeteringen zijn mogelijk?</p>	<p>Uit 60 vergunningstelsels heeft men aan de hand van vijf criteria (gewicht, belang) een selectie gemaakt van vier stelsels: paspoorten, medische behandeling buitenland, vervoer personen, en vergunningen voor verblijf en werk.</p> <p>Belangrijkste beoordelingstopics: Wet- en regelgeving; interne voorschriften en richtlijnen; personeelsbeleid; organisatie en informatisering; proces vergunningverlening; vergunning; handhaving en toezicht op naleving. Deze topics vormen ook de hoofdstukken.</p>	<p>Het slechtst scoren medische behandelingen buitenland. Slechts op 2 van de 31 (29 relevante) punten voldoende. Het vaakst werd 'onvoldoende' gescoord, en 7 keer 'beperkt/onduidelijk'.</p> <p>Paspoorten: 13 keer van de 31 punten voldoende; 10 keer onvoldoende en 8 keer onduidelijk;</p> <p>Openbaar vervoer: 12 keer onvoldoende, 4 keer voldoende en 15 keer onduidelijk;</p> <p>Voorbeeld: w.b. handhaving kent personenvervoer personeelsgebreken, waardoor dit niet mogelijk is. Bij medische verrichtingen buitenland is nog nooit een vergunning ingetrokken.</p>

Titel	Auteurs, achtergronden	Hoofdvragen en/of doelstelling	Aanpak en verantwoording	Kernbevindingen
ARA, <i>Jaarverslagen over 2000-2004</i> (gebundeld)	Het betreft eigenlijk geen onderzoeksrapport, maar de ARA rapporteert wel over bijzondere onderwerpen waar zij onderzoek heeft verricht.	N.v.t.	De vergunningstelsels zijn elk beoordeeld op rechtmatigheid, zorgvuldigheid en integriteit. N.v.t. (geen onderzoeksrapportage)	De aanbevelingen van de ARA haken aan op gevonden lacunes, met aanwijzingen voor hoe deze aan te pakken. Bevindingen zijn van uiteenlopende aard. In grote lijnen kan worden gesteld dat de Rekenkamer er niet in geslaagd is in de jaren 2000-2004 volledig uitvoering te geven aan haar begroting. Het is de ARA voorts gebleken dat haar rapporten niet worden behandeld in de openbare vergaderingen van de Staten. In een apart hoofdstuk besteedt de ARA aandacht aan topics waarvoor zij de aandacht wil vragen vanwege de urgentie van problemen rond de landsfinanciën. – De uitbetaling van pensioenen en overbruggingstoelagen aan politieke gezagsdragers geschiedt niet altijd rechtmatig. In verscheidene gevallen worden de normen van redelijkheid en billijkheid overschreden door de opeenstapeling van pensioenen en overbruggingstoelagen; – Net als in de periode 1996-1999 is er ook nu weer een toename van het aantal personen in overheidsdienst. Ook de personeelsuitgaven zijn gestegen. De regeringen in de periode 2000-2004 zijn er niet in geslaagd binnen de begroting te blijven; – Ook de aanbestedingsregels uit de Comptabiliteitsverordening worden aangehaald, de artikelen 25 (drempelwaarden) en 26 (afwijkingsgronden), en ook de WTO-verplichtingen. In dit verband wordt in het bijzonder ingegaan op het Helicopterproject en het Walradarproject. De ARA concludeert dat het afwijken van CV vaker dan in het verleden wordt vastgelegd bij ministeriële beschikking. Dit gebeurt soms pas achteraf.
<i>Rapport van de Parlementaire enquêtecommissie Racetrack Aruba</i>	In september 2003 verstrekten de Staten de opdracht tot het doen van een parlementaire enquête inzake financiële toezeggingen en handelingen van de AVP-regering in de periode 1999-2000 in relatie tot een, met inzet van met name het bedrijf Colorado Hills N.V. van C.R. Mansur, te realiseren internationaal racecircuit op Aruba. In de zevenkoppige parlementaire enquêtecommissie zaten vier leden van de toenmalige regeringspartij MEP – onder wie de voorzitter, één lid van de PPA – de ondervoorzitter – en twee leden van de		Het rapport is gebaseerd op uiteenlopende schriftelijke bronnen (waaronder van de ARA) en verklaringen, toen reeds gegeneerde processtukken en openbare verhalen.	De conclusies van de commissie luiden onder andere dat: (a) de regering de Staten 'volledig buitenspel heeft gezet', niet alleen de oppositie maar ook de regeringspartijen en (b) dat rol en taak van de Raad van Advies 'volledig zijn genegeerd'. Het racecircuit is er overigens nooit gekomen, volgens de commissie vanwege onenigheid over de voorwaarden van een garantstelling door het Land aan Colorado Hills. Gedupeerde partijen stelden vervolgens grote claims in tegen het Land (en Colorado Hills).

Titel	Auteurs, achtergronden	Hoofdvragen en/of doelstelling	Aanpak en verantwoording	Kernbevindingen
	AVP. De commissie begon in het najaar van 2004 aan haar feitelijke werkzaamheden. De twee AVP-leden van de commissie distantiëerden zich uiteindelijk van het eindrapport.			
2006				
<i>AIID, Relatie tussen goed overheidsbestuur en sociaaleconomische ontwikkeling in het Caribisch gebied</i>	AIID: Amsterdam Institute for International Development, E. Denters e.a. Rapport in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK).	Tweeledige doelstelling: a Het in kaart brengen van de relatie tussen overheidsbestuur en sociaaleconomische ontwikkeling b In kaart brengen op welke wijze de kwaliteit van het openbaar bestuur op lange termijn verbeterd kan worden.	Gebaseerd op secundaire bronnen. Het rapport laat de historie en verschillende interpretaties van het concept goed bestuur zien. Verder verdieping van kleine-schaalproblematiek, corruptie, en (de)politisering van bestuur.	Er bestaan (indirecte) verbanden tussen enerzijds kleinschaligheid en anderzijds de kwaliteit van bestuur in kleine landen. (De voor het onderhavige onderzoek meest relevante bevindingen zijn verwerkt in de hoofdtekst.)
<i>Oostindie, G. en Sutton, P., Small scale and quality of governance (oktober)</i>	Rapport in opdracht van het ministerie van BZK.	Het rapport kent 5 onderdelen: – review van een aantal recente trends in kleine landen die verband houden met 'governance issues'; – review van politieke en bestuurlijke kenmerken van kleine (ontwikkelings)landen; – onderzoek naar 'governance'-kwesties in kleine landen, i.h.b. in de Caraïbische British Overseas Territories (BOTs); – Relatie tussen de voornoemde delen en de Nederlandse Antillen en Aruba; – beantwoording van drie specifieke vragen in de TOR en concluderende opmerkingen.	Analyse van secundaire bronnen (literatuur).	Het rapport biedt inzicht in factoren die de bestuurlijke situatie medebepalen. Het rapport bevat een reeks van aanbevelingen ten behoeve van goed bestuur. (Hier niet weergegeven omdat ze niet specifiek op Aruba zijn toegesneden).
<i>Sociaal-Economische Raad (SER) Aruba, Toezicht en verantwoording (augustus)</i>	Zelfstandige organisaties nemen ook op Aruba steeds meer publieke taken op zich. Er zijn verschillende typen, waaronder de naamloze vennootschap (N.V.), een geprivatiseerd bedrijf, een zelfstandig bestuursorgaan (ZBO) of een stichting. Het is belangrijk dat de overheid adequaat toezicht houdt op en verantwoordelijkheid draagt voor deze organisaties (p. 4). De minister van Algemene Zaken heeft in zijn begroting 2004 een aantal wensen en zorgen aangegeven, en op basis van deze signalen heeft de SER op eigen initiatief een onderzoek ingesteld naar het toezicht op de verantwoording t.a.v. de staatsn.v.'s en zelfstandige bestuursorganen in Aruba.	De probleemstelling van het onderzoek is gericht op '[h]et functioneren van de door de overheid benoemde raden van toezicht'. De nadruk ligt op: (a) de benoeming van en (b) de verantwoording door raden van commissarissen/raden van bestuur. De onderzoeksvragen: – Hoe is de structuur van toezicht en verantwoording van staats-NV's en zelfstandige bestuursorganen statutair geregeld? – Hoe is de benoeming en samenstelling van de raden van toezicht in deze organisaties geregeld? – Hoe is het toezicht en verantwoording van de raden statutair geregeld?	Het rapport is mede gebaseerd op een drietal overzichten: – geregistreerde naamloze vennootschappen en zelfstandige bestuursorganen bij de KvK en de verantwoordelijke minister voor de desbetreffende vennootschap; – bestuurders, vertegenwoordigers en commissarissen voor elk van deze vennootschappen; – de statutaire regeling van toezicht en verantwoording van de raad van commissarissen c.q. raad van bestuur van de betrokken organen.	In de meeste statuten van de vennootschappen komt een artikel voor waarin wordt aangegeven wat de commissarissen niet mogen zijn, zoals personen in dienst van de vennootschap. Wat <i>niet</i> in de meeste statuten wordt aangegeven is welk aandachts- of expertisegebied de individuele leden dienen te hebben. Verder wordt in de statuten niet vastgesteld de wijze waarop de raad verantwoording moet afleggen aan de minister. De (partij)politieke dimensie en het monopoliekenarakter van de organisaties zijn volgens de SER Aruba wellicht de belangrijkste redenen waarom toezicht en verantwoording tekort schieten, terwijl het gaat om een fors deel van de economie. De SER adviseert om met behulp van wetgeving en beleidsregels een transparante en niet-onderbroken toezichtsketen te realiseren. Ook selectiecriteria voor leden van raden van commissarissen en besturen zijn nodig.
<i>De Bruin, P. en Lemaire, P.A.H., De rechterlijke macht in een veranderend Caribisch staatsbestel. Artikel in Nederlands Juristenblad (14), pp. 796-799</i>	Geen onderzoeksrapport, het betreft een artikel op persoonlijke titel in een Nederlands tijdschrift voor juristen.		Het betreft een betoog op basis van eigen ervaringen en secundaire bronnen.	De auteurs betogen dat de scheiding tussen de uitvoerende en de wetgevende macht in de praktijk van Aruba niet goed uitpakt, waardoor het zwaartepunt bij de rechterlijke macht komt te liggen. Wanneer de regering zich laat leiden door de belan-

Titel	Auteurs, achtergronden	Hoofdvragen en/of doelstelling	Aanpak en verantwoording	Kernbevindingen
				<p>gen van de eigen achterban moet relatief veel worden geprocedeerd door niet-leden van die achterban. Hierdoor dreigt de rechtspraak een verlengstuk van de politiek te worden. Als de overheid door de rechter wordt gecorrigeerd, lijkt het dat de rechter op de stoel van wetgever/bestuur gaat zitten, wat tot grote kritiek vanuit de heersende elite kan leiden. Rechters liggen dus 'vol in de wind'. De auteurs (voorheen beiden rechter in eerste aanleg op Aruba) geven als voorbeeld een aanbestedingskwestie (Setar) waarbij de marktpartij met het aanbod met de beste prijs-kwaliteitverhouding de overheid uiteindelijk via de rechter dwong tot het toekennen van een concessie.</p> <p>De auteurs bevelen aan om meer onafhankelijkheid van de rechtspraak te creëren ten opzichte van regeringen en om één Nederlands-Caribisch Hof te hebben, ook vanuit beheersmatig oogpunt.</p>
2007				
<p>ARA, <i>Rapport inzake een viertal projecten Vervoer en Communicatie</i></p>	<p>Onderzoek door de Algemene Rekenkamer Aruba (ARA) naar de besluitvorming bij de projecten: Radar, SETAR, Luchthaven en Haven op verzoek van de Staten.</p>	<p>De Staten inzicht verschaffen in de voorbereiding, uitvoering en verantwoording van de vier projecten.</p>	<p>De ARA verzamelde gegevens aan de hand van literatuurstudie, interviews, dossierstudie, notulen en verstrekte adviezen.</p>	<p>Er lagen geen goede beleidsplannen aan de projecten ten grondslag, bestuurders en commissies hebben de nodige fouten gemaakt (o.a. bij het offerteprocess) en de Staten zijn niet voldoende geïnformeerd.</p>
<p>Nauta en Van Gennip advies, Nauta, O., <i>Checks and balances in Caraïbische bestuurssystemen. Een evaluatie van Aruba, de Nederlandse Antillen, Barbados, Anguilla en Saint Martin</i></p>	<p>Rapport op verzoek van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.</p>	<p>1 Welke 'checks and balances' kent het bestuurlijke stelsel van Aruba, de Nederlandse Antillen en de daartoe behorende eilandsgebieden? 2 Hoe ziet het stelsel van 'checks and balances' eruit op vergelijkbare eilanden in de Caribische regio? Wat zijn de best practices?</p>	<p>Bestudering van relevante wetgeving; veldwerk in de periode oktober 2006-maart 2007. In Bijlage 1 staat uitgebreide verantwoording van onderzoeksmethoden en het verloop van het onderzoek. In stappen: – lijst van relevante organen opgesteld; – plan van aanpak en verantwoording selectie van landen voor veldwerk; – verslag van activiteiten en resultaten veldwerk, inclusief zaken als beschikbaarheid documenten, benadering experts, duur interviews goedkeuring landen, etc.</p>	<p>Bevindingen zijn ook te vinden in hoofdstuk 2 van het WODC-rapport. Aruba (en ook Antillen) kent een uitgebreid systeem van 'checks and balances', uitgebreider dan in de andere onderzochte landen. Strikt formeel beschouwd zou het dus 'goed' moeten gaan in termen van de kwaliteit van bestuur. De auteurs maken geen nadere analyse van de 'de facto' situatie op Aruba en de Ned. Antillen. Dat wordt voor de andere landen wèl gedaan. Dit ten behoeve van leerervaringen die ten gunste van Aruba en de Antillen kunnen worden gebruikt (vgl. Nauta, 2011 in dit overzicht). Van de achtergronden van het begrip 'goed bestuur' en 'checks and balances' wordt op basis van de literatuur een verantwoording/uiteenzetting geboden.</p>
<p>RST, <i>Criminaliteitsbeeld. Georganiseerde criminaliteit Nederlandse Antillen en Aruba 2003-2006</i></p>	<p>Het rapport gaat over zowel de Nederlandse Antillen als over Aruba. Primaire taak van het RST is het bestrijden van grensoverschrijdende georganiseerde criminaliteit en terrorisme. Het team heeft drie geografische eenheden op de Nederlandse Antillen en Aruba. Unit Rechercheinformatie: CID, Criminaliteitsanalyse, Infodesk en Observatie &</p>	<p>Centrale vraag: Wat is de aard en omvang van de grensoverschrijdende georganiseerde criminaliteit en terrorisme in het onderzoeksgebied van de RST in 2003-2006? Gekeken is daarbij naar achterliggende politieke, economische en sociale factoren, structuur en werkwijze van criminele net-</p>	<p>Gebrekkige gegevens en gering 'collectief geheugen' op dit vlak noopten tot een gevarieerde aanpak, zowel kwalitatief (met name primaire bronnen: gestandaardiseerde interviews met zaaksdeskundigen) als kwantitatief (secundaire bronnen).</p>	<p>Enkele bevindingen: Sinds 2004 zou sprake zijn van meer drugstoevoer naar Aruba via boten. Er zijn voorts meldingen geweest van enkele concrete corruptiegevallen in relatie tot georganiseerde criminaliteit. Enkele Kustwachtmedewerkers zijn aangehouden. Witwassen, gebruik freezones; via olie-</p>

Titel	Auteurs, achtergronden	Hoofdvragen en/of doelstelling	Aanpak en verantwoording	Kernbevindingen
	Techniek.	werken en effecten van genoemde typen criminaliteit op de betreffende samenlevingen. Deze studie moet fungeren als nulmeting voor latere studies.		tankers drugs van Venezuela naar Aruba (cijfers pp. 59-60.)
OM Aruba, <i>Criminaliteitsbeeldanalyse (CBA) Aruba 'Te aki y no mas leu'</i> ('tot hier en niet verder' – oktober)	Online document, hoewel het voorblad 'vertrouwelijk' vermeldt. Het OM was in het kader van samenwerking rechtshandhaving reeds sinds 2004 bezig met de voorbereidingen, in maart 2007 is feitelijk van start gegaan. Ambtelijke commissie onder voorzitterschap van de Procureur-Generaal.	Rapporten uit het verleden ontbeerden een integrale onderzoeks aanpak, terwijl wel min of meer stellige schattingen werden gemaakt. Deze CBA voorziet voor de eerste maal hier in. Beslaat de periode 2003- 2006. Onderzoeksvragen: 1 Welke vormen van criminaliteit, aard, ernst en omvang? 2 Welke zijn het meest ernstig of verdienen om andere redenen prioriteit? 3 Wie zijn de plegers, in welke (organisatie)vorm? 4 Wat zijn de effecten van criminaliteit, wie zijn de slachtoffers? 5 Wat is de verwachting op middellange termijn (5 jaar)? 6 Welke relevante maatregelen zijn genomen vanaf 2003?	– Deskresearch, meer dan 100 documenten van verschillende instanties; – raadpleging bestanden opsporingsdiensten; – interviews ter aanvulling: (98) deskundigen van (opsporings)diensten, veiligheidsdienst, justitie een openbaar bestuur; – literatuur- en dossieronderzoek; – veldonderzoek: luchthaven, 'crime spots'. Veel benodigd cijfermateriaal bleek te ontbreken en niet betrouwbaar, wat de auteurs op enkele plekken in het rapport hebben aangekaart. Met betrekking tot de integriteit van bestuur worden cijfers gepresenteerd van Landsrecherche en BiZo (Bureau Interne Zaken en Onderzoeken) van het KPA.	Op de precieze omvang-metingen van bijvoorbeeld verkeers- en vermogensdelicten, mensenhandel en drugsbezit en -handel gaan we hier niet in. Wat betreft het bestuur en de kwaliteit van de rechtshandhaving het volgende. Hoewel cijfers over integriteitsschendingen meevallen, doen overall in Aruba verhalen de ronde over ambtelijke corruptie en fraude bij openbare diensten. Er waren ten tijde van schrijven pas enkele grote fraudes voor de rechter gebracht. Dit zou plaatsvinden in alle geledingen, verhalen van dubieuze giften, nepotisme en onverenigbare functies zijn hardnekkig. Het waarheidsgehalte ervan is volgens de auteurs moeilijk vast te stellen. In Aruba komt niet alles aan de oppervlakte. Nader onderzoek is volgens het rapport dan ook gewenst. Er zouden verschillende dubieuze geldstromen over het eiland gaan, de belastingdienst zou op de hoogte zijn van veel zwart geld in verschillende economische sectoren. Het zou ontbreken aan opsporingscapaciteit om dit probleem aan te pakken. Aruba wordt misbruikt om crimineel geld wit te wassen. Dat geld komt volgens het rapport fysiek het land binnen, maar is waarschijnlijk ook verhuuld achter grote commerciële transacties in bouw en onroerend goed. Op de omvang van witwassen is geen zicht te krijgen. De brede eindconclusie van de auteurs luidt dat: de veiligheidssituatie in 2003-2006 is verslechterd, wat een gecoördineerde aanpak vergt, investering in chollerproblematiek en de uitvoering van het verbeterplan KPA (zie hoofdstuk 9 WODC-rapport). Anderzijds is samenvoeging van diensten nodig om versplintering tegen te gaan, het juridisch instrumentarium blijft achter bij ontwikkelingen in de praktijk.
NCPF, <i>Report of the National Commission on Public Finance on sound public finance and public accountability in Aruba</i>	Onderzoek in opdracht van de Minister van Financiën en Economische Zaken van Aruba. De NCPF bestaat uit mensen van de CBA, SER Aruba, directie Financiën en de directie EZ, Handel en Industrie	Deels onderzoek, goeddeels (vele!) verbetervoorstellen. De commissie diende in kaart te brengen: – de huidige omvang van de publieke sector en haar toekomstige ontwikkeling; – het niveau van de overheidsuitgaven; – het niveau van de overheidsinkomsten; – het bereiken van een begrotingseven-	Empirisch-kwantitatief onderzoek op basis van geregistreerde cijfers en vele verbetervoorstellen. Bevindingen worden in vergelijkend perspectief geplaatst met behulp van een 'peer group' van landen.	In de periode 2000-2005 zijn de totale overheidsuitgaven gestegen met 42,8%. De overheidsuitgaven worden op verschillende indicatoren vergeleken met de peer-group. In diezelfde tabel komen ook de inkomsten aan bod, en deze worden toegelicht. Volgens de NCPF is het mogelijk om in 2009 een begrotingsevenwicht te realiseren.

Titel	Auteurs, achtergronden	Hoofdvragen en/of doelstelling	Aanpak en verantwoording	Kernbevindingen
		<p>wicht;</p> <ul style="list-style-type: none"> - beheersing van de staatsschuld; - wetgeving en procedures met betrekking tot fiscale verantwoordelijkheid ('fiscal responsibility'); - coördinatie van monetair en fiscaal beleid. 	<p>Aangegeven wordt dat de consistentie van regeringsdata, inclusief die over het personeel, aan structurele beperkingen onderhevig zijn.</p> <p>Voor latere en andere cijfers over omvang en in- en uitgaande geldstromen, zie ook: General Government Sector of Aruba (1997-2007) van het CBS Aruba (januari 2008).</p>	<p>ren.</p> <p>De staatsschuld van Aruba was in 2000 38% van het 'BBP' en is gestegen naar 46% in 2005. Als gevolg daarvan zijn de rentelasten van 1,3 naar 2,1% van het BBP gestegen. De NCPF adviseert de overheid de schuld niet verder op te laten lopen, omdat de rentelasten anders een te groot aandeel hebben in de overheidsuitgaven. Ten tijde van schrijven is dat 11%.</p> <p>De kapitaaluitgaven (overheidsinvesteringen) blijven achter bij vergelijkbare landen.</p> <p>De NCPF geeft aan dat er vaak problemen zijn met de implementatie van fiscale regels. Er wordt veel verwacht van de 'Fiscal Responsibility Law'. Voorts moet meer worden ingezet op het trainen van personeel en op het monitoren van ontwikkelingen van de overheidsfinancien.</p> <p>De commissie adviseert ook om het monetaire en fiscale beleid te laten coördineren door de CBA en de directie Financiën gezamenlijk, om zo een duurzame betalingsbalans te realiseren en de inflatie te beperken.</p> <p>De commissie beveelt verder aan om een adequaat niveau van kapitaal- en lopende uitgaven te bewerkstelligen.</p>
<p>ARA, <i>Onderzoek naar vergunningverlening, deel 2: Verblijfsvergunningen</i></p>	<p>Kritisch inventariserend onderzoek naar de verlening van verblijfsvergunningen.</p> <p>(Voor het eerste deel (2005) zie ook dit overzicht).</p>	<p>Het onderzoek is gericht op het inventariseren en evalueren van de waarborgen voor het rechtmatig en integer handelen bij de verlening van vergunningen alsmede het toezicht op de naleving van de vergunningvoorwaarden. De probleemstelling is: Welke maatregelen heeft de overheid op de onderzochte deelgebieden getroffen om het rechtmatig en integer handelen te bevorderen en leiden deze tot het gewenste resultaat? Welke verbeteringen zijn mogelijk?</p>	<p>De belangrijkste onderwerpen ter beoordeling zijn: wet- en regelgeving; interne voorschriften en richtlijnen; personeelsbeleid; organisatie en informatisering; proces van vergunningverlening; handhaving en toezicht op naleving. Deze topics vormen ook de hoofdstukken.</p> <p>De vergunningstelsels zijn elk beoordeeld op de criteria van: rechtmatigheid, zorgvuldigheid, integriteit. In een bijlage licht de ARA de aspecten en normen toe.</p>	<p>De sluitendheid en consistentie van de wet- en regelgeving voor verblijfsvergunningen, al dan niet gekoppeld aan en controleerbaarheid werkvergunningen, zijn voor verbetering vatbaar. De interne voorschriften en richtlijnen in het verblijfsvergunningstelsel laten te wensen over qua helderheid, ordelijkheid en controleerbaarheid. In het personeelsbeleid zouden deskundigheid en integriteit van groot belang moeten zijn, maar met name voor integriteit is te weinig aandacht. De door de DINA (voorloper van de DIMAS) gebruikte standaardaanvraagformulieren voor een verblijfsvergunning wijken af van de wettelijk voorgeschreven formulieren en de geautomatiseerde systemen werken niet optimaal. De kwaliteit van de afgifte van verblijfsvergunningen moet worden verbeterd. De effectiviteit van de handhaving van en het toezicht op het verblijfsvergunningstelsel moet drastisch omhoog.</p> <p>In het rapport worden ook enkele aanbevelingen uit rapport Calidad schematisch naast de huidige stand van zaken gezet.</p>

Titel	Auteurs, achtergronden	Hoofdvragen en/of doelstelling	Aanpak en verantwoording	Kernbevindingen
				Daaruit blijkt dat veel nog niet is gerealiseerd. De ARA concludeert dat de regering weinig voortvarend is geweest.
Gemengde commissie evaluatie Vreemdelingen-keten Aruba, <i>Evaluatie Vreemdelingenketen Aruba – Bevindingen en aanbevelingen</i> (24 april)	De commissie bestond uit zeven leden, waarvan vier afkomstig van Aruba. Op 6 februari 2006 werd tussen Aruba en Nederland een Protocol ondertekend inzake de verbetering van de Arubaanse vreemdelingenketen, met daarin onder andere de volgende voornemens: achterstanden wegwerken bij verzoeken tot verblijf en naturalisatie en herstructurering van het visumproces.	Inzicht krijgen in stand van zaken van de kwaliteit van de Arubaanse vreemdelingenketen, met inbegrip van die terreinen die buiten het Protocol vallen.	Interviews (in kort tijdsbestek, voornamelijk in de eerste helft van maart 2007) met politici, ketenpartners en uitvoerders op basis van 'een samenstel van gestructureerde interviewvragen'. De interviews werden voorbereid aan de hand van secundaire bronnen.	Een deel van het protocol is gerealiseerd, een substantieel deel nog niet; er kan (nog) niet worden gesproken van een goed functionerende Vreemdelingenketen. Zo is sprake van gebrekkig aansluitende wet- en regelgeving en gebrekkige afstemming tussen de ketenpartners (o.a. voor de uitwisseling van gegevens) in combinatie met niet adequaat opgeleid personeel, leidt tot problemen bij de uitvoering en tot irritatie. Het rapport bevat een reeks van aanbevelingen. In het algemeen wordt aanbevolen om zowel de hele keten als de DIMAS te versterken met een politiek onafhankelijke ketenmanager respectievelijk een adviseur. De afspraken moeten worden vastgelegd in een samenwerkings-overeenkomst.
Stuurgroep in samenwerking met KPMG, <i>Kerntakenanalyse</i>	De overheidsbrede kerntakenanalyse zou door een stuurgroep zijn uitgevoerd met ondersteuning van KPMG. Het is onduidelijk of deze rapportage geheel is voltooid. Deze is voor zover ons bekend niet openbaar gemaakt. Regeringsprogramma (2009-2013): 'De vaak genoemde, maar nooit definitief gerealiseerde 'kerntakenanalyse' dient onmiddellijk te worden afgerond.'	Het project heeft als doel om eerst alle taken die de overheidsdiensten uitvoeren, in kaart te brengen. Vervolgens dient te worden besloten of het om een kerntaak van het land Aruba gaat, waarna kan worden overgegaan tot advies over de manier waarop de taken het best tot hun recht kunnen komen.	Er worden drie fasen onderscheiden: 1 Inventariseren. Overheidsdiensten leveren zelf de gevraagde info aan en voeren een self-assessment uit. Dit leidt tot een conceptverslag 2 Toetsen en analyseren. De informatie wordt afgezet tegen het toetsingskader dat door de ministerraad is vastgesteld. Dit leidt tot een conceptrapport 3 Besluitvorming. Het conceptrapport wordt met relevante actoren besproken, reacties worden geïnventariseerd.	Omdat iedere dienst anders is ingericht, zijn de (voorlopige) aanbevelingen talrijk en lenen deze zich niet voor samenvatten.
FSC, <i>Weerbaarheidsonderzoek Korps Politie Aruba (KPA)</i> (maart)	Opdracht november 2004, rapportage van 3 april door Forensic Services Caribbean (FSC)	Doelstellingen: – inventarisatie van integriteitsrisico's; – selectie van de belangrijkste risico's; – doen van aanbevelingen (uitgebreid werkplan, formeren werkgroepen).	– Bestudering van relevante schriftelijke documenten, waaronder landsbesluiten, korpsregelingen, korpsmededelingen en korpsorders; – bestudering van verstrekte (geanonimiseerde) overzichten inzake gepleegde integriteitschendingen; – semigestructureerde interviews (topiclijst met KPA' ers in diverse functies / rangen en bij de districten en centrale diensten; – interviews met sleutelfiguren van verschillende samenwerkingspartners van het KPA, te weten: het Steunpunt Aruba van de Kustwacht van de Nederlandse Antillen en Aruba, het OM, de vestiging Aruba van het RST en de Veiligheidsdienst Aruba (VDA); – een korpsbrede enquête ter afronding. Tijdens de interviews en de enquête is de zogenoemde 'fraudedriehoek' als model gebruikt voor structurering van het gesprek en om de schendingen van integriteit c.q. de weerbaarheidsrisico's voor het KPA in	In totaal zijn negen integriteitsrisico's benoemd: 1 gebrekkige administratieve organisatie; 2 gebrekkige sturing en controle op naleving procedures; 3 gebrek aan vertrouwen; 4 gebrekkig bewustzijn van gevolgen van eigen gedrag; 5 beperkte screening personeel KPA; 6 beperkt toezicht op derden; 7 haperende follow-up naar aanleiding van (vermeende) onregelmatigheden; 8 beperkte beveiliging; 9 negatief imago KPA. Aansluitend op deze risico's doet FSC een aantal aanbevelingen. Opgemerkt wordt dat de risico's en aanbevelingen mogelijk een bredere relevantie hebben dan het KPA alleen.

Titel	Auteurs, achtergronden	Hoofdvragen en/of doelstelling	Aanpak en verantwoording	Kernbevindingen
2008				
PricewaterhouseCoopers (PwC), <i>Quickscan DIMAS Deel 1: De doorlichting van DIMAS, het omgevingsonderzoek en het klanttevredenheids-onderzoek bij klanten van de DIMAS</i> (oktober)	Onderzoek naar het functioneren van de DIMAS en het opstellen van een verbeterplan met prioritering en kostenraming.	<p>Doelstellingen van deel I:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het opstellen en uitvoeren van een nulmeting binnen DIMAS - Het uitvoeren van een klanttevredenheidsonderzoek - Het houden van een omgevingsonderzoek, en - Het verwerken en analyseren van de verkregen informatie uit de verschillende activiteiten. <p>Onderzoeksvragen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Is de wet- en regelgeving en het vigerende beleid voldoende duidelijk/flexibel/werkbaar, zowel voor de medewerkers van DIMAS zelf als voor de buitenwereld? - Hoe verloopt de interne en externe communicatie, met stakeholders in de samenleving als met de partners in de vreemdelingenketen? - Wat is de heersende bedrijfscultuur, en draagt die cultuur bij aan het doel van de DIMAS? - Wat vindt de klant van DIMAS van de mate van klantgerichtheid van de organisatie? 	<p>Gedurende de doorlichting is de DIMAS onderzocht vanuit de volgende vier invalshoeken:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dienstverlening en processen 2. Besturing en beheersing 3. Informatietechnologie 4. Personeel en cultuur. <p>PwC heeft een omgevingsonderzoek gehouden (onder ketenpartners) en een klanttevredenheids-onderzoek, ook onder belangenorganisaties. De precieze aanpak (zoals aantallen benaderden, respons) is nader verantwoord in het rapport.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Omdat het vigerende beleid omschreven kan worden als niet altijd even duidelijk en flexibel voor de buitenwereld en de medewerkers van DIMAS zelf, kan men concluderen dat het daarom niet als voldoende werkbaar kan worden gezien; - Bedrijfsprocessen zijn nog onvoldoende helder en efficiënt; - de interne en externe communicatie is voor verbetering vatbaar; - DIMAS is ten tijde van de rapportage nog een jonge organisatie, de bedrijfscultuur moet zich nog ontwikkelen; - de klantgerichtheid laat nog te wensen over. <p>PwC tekent hierbij een paar zaken aan. Zo kunnen niet alle knelpunten alleen de DIMAS worden aangerekend; de dienst is jong en deels afhankelijk van ketenpartners. Voorts bleek volgens PwC het onderwerp 'integratie' weinig aandacht te hebben van de onderzochte actoren.</p>
PricewaterhouseCoopers (PwC), <i>Quickscan DIMAS Deel 2: Het verbeterplan</i>	Het tweede deel van het project bestaat uit het opstellen van verbeteracties naar aanleiding van de eerder opgedane bevindingen.	<p>Doelstelling van deel 2:</p> <p>Het verwerken van de resultaten in een rapport en roadmap, inclusief aanbevelingen en verbeteracties, en de bijbehorende kostenramingen en prioritering.</p>	N.v.t., volgt uit voorgaande (deel 1).	<p>Enkele belangrijke aanbevelingen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Monitoren van en sturen op doorlooptijden; - een strategisch plan opstellen; - het herevalueren van de organisatiestructuur en taken en verantwoordelijkheden, inclusief management; - meer aandacht geven aan opleidingen en scholing; - meer klantgericht gedrag introduceren; - een cultuurveranderingstraject waaronder: het opstellen van een missie voor de dienst, een code of conduct, zorgdragen voor een positieve houding van de medewerkers en het implementeren van positieve waarden binnen de dienst. <p>PwC heeft deze aanbevelingen vervolgens omgezet in een 'roadmap'.</p>
Council of Europe, European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT), <i>Report to the authorities of the Kingdom of the Netherlands on the visits carried out to the Kingdom in Europe, Aruba, and the Netherlands Antilles</i>	<p>In 2007 is door de CPT een bezoek gebracht aan Aruba.</p> <p>(Er zijn eerdere rapporten van de CPT over Aruba maar hier behandelen we alleen de meest recente.)</p>	Doel: 'compliance' bewerkstelligen met artikel 7 van de Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment. Daartoe moet worden nagaan in hoeverre het gevangeniswezen en ook tijdelijke politiecellen voldoen aan eisen van rechtmatigheid (wat zijn condities voor opsluiting), behandeling (medisch, door regu-	<p>Het bezoek van de CPT aan Aruba vond plaats van 4 tot 7 juni 2007.</p> <p>De aanpak bestaat uit het spreken met relevante personen en met gevangenen zelf. (Lijst van geraadpleegde sleutelinformanten is gedocumenteerd in een appendix.) Daarbij is een inhoudsopgave gevolgd waarbij eerder genoemde topics systema-</p>	<p>Gevangenen spreken van fysiek en verbaal geweld door de politie; vreemdelingen mogen niet in cellen worden opgesloten; in politiecellen zou sprake zijn van barre omstandigheden. Toegang tot dokter en medische hulp is in de praktijk moeilijk zo niet onmogelijk volgens het rapport.</p> <p>Op basis van artikel 8 van de Convention</p>

Titel	Auteurs, achtergronden	Hoofdvragen en/of doelstelling	Aanpak en verantwoording	Kernbevindingen
		<p>liet personeel) en andere aspecten zoals personeel, discipline en contacten met personen van buiten.</p>	<p>tisch aan bod komen. Belangrijkste aanpak lijkt dus 'consultations' en directe observatie.</p>	<p>drong de CPT erop aan betreffende politiecellen <i>per direct</i> te sluiten. Aruba heeft daar gevolg aan gegeven. Ook het Centrum voor opvang illegale asielzoekers is vatbaar voor verbetering in termen van de meerderheid van eerder genoemde aandachtspunten. In het KIA, het reguliere gevangeniswezen, bleken de omstandigheden minder alarmeerd maar er zijn wel incidenten gemeld van onder andere slechte behandeling door personeel, onderlinge agressie gedetineerden, teveel personen op een cel. Niettemin nam de CPT verbeteringen waar in vergelijking met haar bezoek in 1994. Gevangenis moeten volgens de CPT niet alleen 'custodial' zijn, dus meer activiteiten aanbieden door personeel. De CPT vat haar aanbevelingen samen aan het slot van het rapport.</p>
<p>2009 Schotborgh- Van de Ven, P.C.M., <i>De Verwijtenroute</i> <i>Justitiële verkenningen</i> (5-09), pp. 84-98.</p>	<p>Artikel over zowel de Nederlandse Antillen als over Aruba, geschreven op persoonlijke titel. De auteur is ten tijde van schrijven directeur van Forensic Services Caribbean NV en docent criminologie aan de UNA.</p>	<p>De hoofdvraag luidt: wat is er werkelijk aan de hand op het gebied van fraude en corruptie in het Caribische deel van het Koninkrijk?</p>	<p>Aan de hand van secundaire bronnen worden sociaal-culturele, politieke en economische factoren besproken met betrekking tot de kwaliteit van bestuur.</p>	<p>Inspanningen naar aanleiding van rapporten zoals 'Calidad' en naar aanleiding van spraakmakende zaken (Fondo, Racetrack) laten volgens de auteur juist zien dat er wel wordt gehandeld tegen wanbestuur. Voorts geeft de auteur een analyse van de oorzaken van wanbestuur. Tot deze oorzaken behoren volgens de auteur: de opvatting dat controle per definitie een uiting van wantrouwen is, (onterecht) ontzag voor gezag, patronage, politieke benoemingen, de verhouding Nederland-Aruba, kleinschaligheid en lage inkomens. Geconcludeerd wordt dat om fraude en corruptie structureel aan te pakken het belangrijk is dat de Koninkrijksdelen hun houding aanpassen: openstelling voor oorzaken en gevolgen, in plaats van verwijten en voorwaarden stellen.</p>
<p>Financial Action Task Force (FATF), <i>Anti-money laundering and combating the financing of terrorism Aruba</i></p>	<p>Toepassing van internationale set van 40+9 criteria op de Arubaanse situatie. '40+9' staat voor 40 aanbevelingen van de FATF (uit 2003) met betrekking tot de aanpak van witwassen en daarnaast 9 speciale aanbevelingen met betrekking tot de financiering van terrorisme (uit 2001).</p>	<p>Nagaan van de capaciteit, implementatie en effectiviteit van: – institutioneel raamwerk (alle actoren); – relevante wet/regelgeving; – regulatieve e.a. systemen.</p>	<p>Er bestaat een vaste methodologie voor alle landen. Er is een 'on-site visit' geweest op Aruba. Waar onderliggende gegevens beperkt zijn, meldt de FATF dit.</p>	<p>Op de grote meerderheid van de 40+9-punten krijgt Aruba het oordeel 'non-compliant'. Er is een 'on-site visit' geweest op Aruba. Waar onderliggende gegevens beperkt zijn, meldt de FATF dit. Voorbeelden: het wettelijk raamwerk is ontoereikend (m.n. antiterrorismedinanciering), er is capaciteitsgebrek, nog steeds een veelal cash-based economie, het sanctiebeleid is ontoereikend, bevoegdheden zijn niet ingezet en de afstemming tussen CBA en MOT is volgens de FATF gebrekkig.</p>

Titel	Auteurs, achtergronden	Hoofdvragen en/of doelstelling	Aanpak en verantwoording	Kernbevindingen
BINLEA, US Department of State, <i>International Narcotics Control Strategy Reports</i> (1995-2009)	Centraal staan (de bestrijding van) witwassen en drugshandel. Jaarlijks uitgevoerde internationale rapportage(s) met ook een onderdeel over Aruba. Zie voor meer hierover ook: Criminaliteitsbeeldanalyse Aruba (OM, 2007, dit overzicht).	In kaart brengen van de situatie omtrent drugshandel en witwassen van geld en het in kaart brengen van inspanningen van landen die lid zijn van de UN Convention 1988 (en andere anti-drugsverdragen) om deze criminele fenomenen tegen te gaan. In 2009 hadden 120 landen dit verdrag ondertekend.	Vaste, internationaal toegepaste methodiek die een extern perspectief biedt op onder andere Aruba. De diplomatieke diensten in de landen leveren doorgaans de meeste gegevens aan. Voor het schatten van drugsproductie bestaat een aparte methode.	In 1995 spraken de opstellers van het BINLEA-rapport hun ernstige zorgen uit over de situatie met betrekking tot drugs-handel en witwassen in Aruba (<i>high priority area</i>). Latere rapporten lijken minder alarmerend van inhoud en toon.
2010				
Internationaal Monetair Fonds (IMF), <i>Concluding Statement of the 2010 Article IV Consultation Mission</i>	Het IMF brengt periodiek bezoeken aan Aruba met het oogmerk monitoring van economie en overheidsfinanciën. In 2010 verscheen het laatste rapport. De volledige IMF-rapporten zijn online te raadplegen.		Op basis van Artikel IV van de 'Articles of Agreement' van het IMF houdt het Fonds bilateraal overleg met vertegenwoordigers van lidstaten over economische ontwikkelingen en beleid, doorgaans ieder jaar. Het betreft een geijkte aanpak/methodologie.	Het IMF heeft herhaaldelijk op uitdagingen voor de economie en de overheidsfinanciën van Aruba gewezen. Voor relevante observaties door het Fonds verwijzen we naar hoofdstuk 4 van het WODC-rapport.
Lange, J. de en Vegter, P.C., <i>Rapport betreffende de implementatie en uitvoering van de te nemen verbeteringen na bezoek CPT aan de Nederlandse Antillen en Aruba in juni 2007, Voortgangsrapportage (bijzonder deel: Aruba)</i> .	Follow-up van het onderzoek naar de implementatie en de uitvoering van de aanbevelingen van het CPT ter verbetering van de bestaande detentiesituatie in de Nederlandse Antillen en Aruba. De rapportage staat in direct verband met het CPT-rapport van 2007 (zie dit overzicht). In dat rapport werden onaanvaardbare detentieomstandigheden gesignaleerd en deed het CPT concrete aanbevelingen ter verbetering van de detentiesituatie. Op basis van de ontvangen rapporten heeft de Rijksoverheid op 18 januari 2008 besloten de Gouverneurs van beide landen te verzoeken halfjaarlijks te rapporteren over de implementatie en uitvoering van de te nemen verbeteringen In augustus 2008 is een zogenaemde <i>nulmeting</i> verricht. Zowel in augustus 2008 als in mei 2009 is bezien of en in hoeverre er een aanzet was tot verbetering.	De rapportage betreft vooral de uitvoeringspraktijk en beoogt zo feitelijk mogelijk te omschrijven wat de algemene stand van zaken is met betrekking tot de (justitiële) vrijheidsbeneming in beide landen.	De rapportage richt zich vooral op de detentieomstandigheden. In 2009 is aan sleutelinformanten gevraagd naar plannen, beleidsstukken, regelgeving of andere schriftelijke stukken waaruit kan worden afgeleid dat aan de zorg voor arrestanten en gedetineerden daadwerkelijk invulling wordt gegeven. Voorts zijn bezoeken gebracht aan verschillende plaatsen van detentie in de Nederlandse Antillen en Aruba, waaronder: politiecellencomplexen, penitentiaire inrichtingen en centra voor vreemdelingendetentie.	De auteurs geven in het rapport beknopte samenvattingen van wat – ten opzichte van hun eerdere rapportage van 2009 – wel en niet is gerealiseerd ten aanzien van resp. de politiecellen, de gevangenis van KIA (Korrektilnstituut Aruba) en Centro Dakota (voor onder toezicht gestelden). Wat sinds juni 2009 <i>wel</i> is gerealiseerd ten aanzien van <i>politiecellen</i> : – regelmatige inspecties van de cellencomplexen met verslaggeving daarvan; – de hygiënische toestand in de in gebruik zijnde politiecellen is op orde; – arrestanten worden dagelijks gelucht; – het belystingssysteem in de cellen in Noord werkt naar behoren. Wat sinds juni 2009 <i>niet</i> is gerealiseerd met betrekking tot de politiecellen: – het registratiesysteem ACTPOL wordt niet structureel op alle politiebureaus gebruikt; – het gehele cellencomplex San Nicolas is vanwege terugkerende problemen met het afvoersysteem buiten gebruik; – de Klachtencommissie Politie is thans niet meer actief; – de toegang tot een arts verloopt nog steeds niet goed. Met betrekking tot het KIA is <i>wel</i> gerealiseerd sinds 2009: – het luchten van gedetineerden op de afzonderingsafdeling; – verschillende mogelijkheden tot differentiatie en selectie zijn in voorbereiding; – er is een zorg- en afzonderingsafdeling gestart; – er is aandacht voor het dagprogramma (feitelijk nog steeds betrekkelijk mager);

Titel	Auteurs, achtergronden	Hoofdvragen en/of doelstelling	Aanpak en verantwoording	Kernbevindingen
				<ul style="list-style-type: none"> – twaalf personeelsleden zijn inmiddels naar Nederland geweest voor stage. Wat <i>niet</i> is gerealiseerd in het KIA sinds juni 2009: <ul style="list-style-type: none"> – er is een toename van onderlinge agressie tussen gedetineerden; – de geweldsinstructie is nog steeds niet in werking; – er is een toename van klachten over bejegening door personeel; – de voorziening in psychiatrische en psychologische hulpverlening is beneden de maat; – de problemen met de arts vragen om een structurele oplossing; – dagelijks verblijf van jeugdigen buiten de cel is te kort; – computercursussen worden niet meer aangeboden. <p>De conclusie over het Centro Dakota is dat er veel veranderd is sinds het vorige bezoek. De huidige situatie is, in vergelijking tot 2009, redelijk op orde.</p> <p>De conclusie ten aanzien van de <i>vreemdelingenbewaring</i> in Aruba is dat er nog steeds veel onduidelijkheid bestaat over de (nabije) toekomst.</p>
2011				
Hessels, A., <i>25 jaar Status Aparte – een politiek paradijs</i>	‘Dit boek is een poging het politieke reilen en zeilen van de eerste 25 jaren van onze Status Aparte door te lichten. Aan de orde komen onder meer (...) de infrastructuur, de volksgezondheid, het pensioen, de sociale situatie en het onderwijs. Alle ontwikkelingen op deze gebieden blijken buitengewoon afhankelijk van de bestuurlijke wil en volwassenheid van politieke leiders. Tot nu toe heeft op Aruba het beleid op genoemde en nog andere gebieden gefaald. (...) Om herhaling van de gemaakte fouten in de volgende 25 jaar te voorkomen is het belangrijk om na te gaan hoe en waarom dit heeft kunnen gebeuren.’	De auteur heeft gekozen voor een nadere beschrijving van oorzaken en gevolgen van voorvallen die ‘uitgebreid in het nieuws zijn geweest en door de bevolking dan ook als zodanig herkend worden’.	Toegankelijkheid en leesbaarheid wegen in dit rapport zwaarder dan uitgebreide methodologische verantwoording (zo geeft de auteur aan op p. 11). Verwijzingen naar secundaire bronnen zijn niet altijd te herleiden tot die bronnen. Het is niet geheel duidelijk in hoeverre interviews de basis hebben gevormd voor dit boek.	De belangrijkste topics (deels bevindingen) zijn: <ul style="list-style-type: none"> – politieke patronage (o.a. in benoemingen bij de overheid en aanbestedingen); – de (ruime) salariering en arbeidsvoorwaarden van politici en de ernstige problemen met de overheidsfinanciën; – geruchtmakende zaken en verdachte projecten, zoals ‘de Dump’, de Fondenzaak en de Sportlotto (Lotto pa Deporte); – maatschappelijke ‘verpaupering’ onder meer in het onderwijs, criminaliteitsbestrijding en het onderhoud van gebouwen; – polarisatie en problemen met betrekking tot het functioneren van het parlement en burgerschapszin. <p>Met sommige gevalsbeschrijvingen wordt voortgeborduurd op het boek ‘Goed bestuur en de politieke realiteit’ (2001, dit overzicht).</p>
Van der Wal, H.A. (red.), <i>Juridisch geweten. 25 jaar Raad van Advies</i>	Bundel met bijdragen van verschillende auteurs met betrekking tot taken en functies van Hoge (Advies)colleges van Staat, in het bijzonder van de Raad van Advies van Aruba.	In de aanloop naar het vijftienvijftigjarig bestaan van de Raad van Advies van Aruba is deze gedenk bundel samengesteld. De bundel bevat bijdragen van diverse aard, niet alleen van de zijde van de Raad van Advies en zijn ‘collega’s’	De aanpak verschilt per bijdrage. Doorgaans betreft het beschouwingen op basis van eigen ervaringen/inzichten en literatuur. Gemeenschappelijk uitgangspunt: enerzijds	In de bundel wordt op verschillende punten ingegaan op het feitelijk functioneren van het systeem van ‘checks and balances’ in Aruba (dus niet alleen de RvA maar ook en met name de Staten) en op problemen waar men in de praktijk op is gestuit.

Titel	Auteurs, achtergronden	Hoofdvragen en/of doelstelling	Aanpak en verantwoording	Kernbevindingen
<p>Nauta, O. <i>Goed bestuur in de West. Institutionele en maatschappelijke beperkingen voor goed bestuur in de Caribische rijkdelen</i></p>	<p>Proefschrift, Universiteit Utrecht. Deel I is gebaseerd op de studie door Nauta over 'checks and balances' in Caribische bestuurssystemen van 2007 (zie dit overzicht).</p>	<p>binnen het Koninkrijk maar ook van de andere actoren binnen het wetgevingsproces en uit de wetenschap.</p> <p>Onderzocht is wat de mogelijkheden en beperkingen zijn voor goed bestuur in de Caribische rijkdelen (de voormalige Nederlandse Antillen en Aruba) in vergelijking tot Barbados en Anguilla</p>	<p>de taak en functie van Hoge Colleges van Staat en anderzijds de context van hun functioneren (Aruba, Koninkrijk en EU).</p> <p>Het proefschrift is gebaseerd op een viertal eerdere publicaties, die op hun beurt voornamelijk gebaseerd zijn op secundaire bronnen en deels op interviews met sleutelfiguren. Enkele belangrijke gevolgtrekkingen zijn gebaseerd op het aspect van politieke benoemingen, een specifiek onderdeel van goed bestuur.</p>	<p>Voor relevante bevindingen uit deze bundel zij verwezen naar het WODC-rapport (met name hoofdstuk 6).</p> <p>De wijze waarop de deugdelijkheid van bestuur formeel wordt gewaarborgd in de Caribische rijkdelen vertoont veel overeenkomsten met Nederland. Dat de praktijk grotere verschillen laat zien, brengt de auteur tot een focus op de bestuurlijke context: naast kleinschaligheid en patronage wijst de auteur ook op het bestaan van andere kernwaarden dan in Nederland, waar (rechts)gelijkheid, vrijheid en tolerantie maatschappelijk ingebed zijn. Hij spreekt over een 'incompleet transplantatieproces'. Armoede, sociale ongelijkheid en respect voor gezag versterken de negatieve samenhang tussen machtsongelijkheid en de kwaliteit van bestuur (vgl. Schotborgh-van de Ven, 2009 – dit overzicht). De auteur licht dit toe aan de hand van de gang van zaken op Curaçao.</p> <p>Op Barbados en Anguilla zijn systemen van 'checks and balances' wezenlijk anders ingericht dan in de Nederlandse Antillen en Aruba. Zo is wat betreft de benoeming van al het overheidspersoneel een politiek onafhankelijk staatsorgaan verantwoordelijk. De auteur concludeert dat een dergelijk institutioneel ontwerp meer geschikt zou zijn voor de waarborging van goed openbaar bestuur in de Caribische rijkdelen dan het Nederlandse model.</p>